Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

APR 20 1921

# СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX, ЧИСЛО 91. ДЖЕРЗИ СИТИ, Н. ДЖ., ВТОРОК, 19го ЦВІТНЯ, 1921. — VOL. XXIX, No. 91. JERSEY CITY, N. J., TUESDAY, APRIL 19, 1921. — THREE CENTS

# Справа дорожнечі перед урядом.

## ФЕДЕРАЛЬНА КОМІСІЯ ТОРГОВЛІ ПРЕДКЛАДАЄ ДАЛЕКОСЯГЛІ ПРОЕКТИ.

ВАШИНҐТОН, 17. цвітня. — У відповідь на лист президента Гардінґа Федеральна Комісія Торговлі предложила президентови ряд пропозицій, як зарадити теперішній дорожнечі в Злучених Державах.

Комісія каже, що ціни в подробичній торговлі не опали так, як в гуртовій торговлі. Для зарадження сему лихови комісія пропонує, щоби конґрес ухвалив цілий ряд законів. Доки не порадиться щось на високі ціни в подробичній торговлі, каже комісія, доти не може поправитися промислова ситуація в краю і не може піти краще робота по фабриках.

## АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРЕМІЄР НАЗИВАЄ РОСІЮ ВЕЛИКОЮ ЕКОНОМІЧНОЮ ДОРОЖНЕЧЕЮ.

ВАШИНҐТОН, 17. цвітня. — Секретар стейту Чарлс Еванс Гюз вислав до Самуеля Ґомперса, президента Американської Федерації Праці, лист, в котрім виложив цілу політику американського уряду до Росії. Лист сей був написаний у відповідь на заяву Ґомперса, котрий писав, що по Америці іде аґітація за торговлею з Росією, та що аґітатори говорять, що Росія дуже потребує ріжних фабрикантів та що може богато гроший заплатити. В листі своїм Гюз виказує, що під теперішню пору Росія представляє нічо инче, як велику економічну порожнечу, в котрі може пропасти без жадної користи величезна скількість товару, але з котрої нічо не можна дістати. Він признає, що при нормальних умовах Росія моглаб виробляти богато річий, потрібних Америці, і межи обома краями моглаби іти оживлена торговля, однак не зі советською Росією, котра понищила витворчу силу народів Росії. Російські фабрики знищені, робітники розіґнані, народ голодний, всі припаси спожиті, одним словом Росія нічого не може дати в заміну за ті товари, які вона моглаби дістати від Америки.

## ЗЕЛІЗНИЧІ РОБІТНИКИ ПРИСТУПАЮТЬ ДО НОВОЇ ОБОРОНИ СВОЇХІ НТЕРЕСІВ.

ШИКАҐО, 16. цвітня. — Супроти того, що федеральна зелізнича рада скасувала умову межи зелізничими робітниками та американськими зелізницями та запропонувала робітничим юніям зелізничих робітників, щоби вони поробили осібні умови з поодинокими зелізницями, а потім предложили ті умови до потвердження федеральній зелізничій робітничій раді, до Шікаґо зїхалася конференція представителів зелізничих юній, щоби нарадитися, якими способами боронити інтереси зелізничих робітників.

## ТРУДНЕ ЗАВДАННЄ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ У ВІДНОШЕННЮ ДО МЕКСИКА.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 15. цвітня. — Державний секретар Гюс призвав до Вашинґтону американського представника в Мексику, столиці Мексика, Чарлза Т. Саммерлина на конференцію в справі політичного положення в Мексику.

Секретар Гюз має на меті уложити плян американської політики у відношенню до американської республіки на будуче.

Вгадують, що та політика не буде богато ріжнитись від політики, яку був проголосив бувший державний секретар Колбі, коли він був заявив, що заки Америка признає Мексико, домагається від нього підписаної умови, що буде оберігати життя й інтересів Американців.

Кажуть, що головно ходить о 27-ий параґраф нової мексиканської конституції, на підставі якого нафтові копальні в Мексику є знаціоналізовані (удержавнені). Сей параґраф позбавляє власности тих Американців, котрі мають свої нафтові поля в Мексику. Захистити їх приватні інтереси можна або скасованнем 27 параґрафу нової мексиканської конституції, або такою постановою, що вона не позволяє набувати нафтові поля приватним особам, однак не відбирає їх тим, що вже посідають з давнійшого часу.

## БОЛЬШЕВИКИ, ЗАГОДИВШИСЯ З ПОЛЬКИМИ ПАНАМИ, ЧІПАЮТЬСЯ ПЕТЛЮРИ.

ЛОНДОН, 16. цвітня. — Як доносять з Варшави з достовірних жерел, большевицьке правительство зажадало від Поляків, щоби вони зірвали усякі зносини з Петлюрою та Савінковим.

## НЮЙОРСЬКА ЛЕҐІСЛЯТУРА ДОПУСТИЛА БУВШОГО ПРЕЗИДЕНТА ВИЛСОНА ДО АДВОКАТСЬКОЇ ПРАКТИКИ.

ОЛБАНІ, 16. цвітня. — Нюйорська леґіслятура голосувала нині за тим, щоби Вилсонови, бувшому президентові Злучених Держав, дати право адвокатувати в стейті Ню Йорк. На основі нюйорських законів треба ухвали леґіслятури на дозвіл адвокатувати чоловікови, котрий не покінчив відповідних шкіл і не поскладав відповідних іспитів. Проти признання Вилсонови сего права виступало лише двох републиканських сенаторів, котрі заявилися проти внеску тому, що Вилсон, будучи президентом, скривдив републиканську партію. Соціяліст Сідел, одинокий соціялістичний сенатор в стейті Ню Йорк, заявив в дискусії, що Вилсон, будучи президентом, наробив ще не такі шкоди соціялістичній партії, а прецінь він буде голосувати за внесенням.

## ПОЛЬЩА І РОСІЯ УЖЕ ТОРГУЮТЬ.

Як доносять з Варшави, Польща та Росія уже навязала зносини торговельні. Вздовж цілої східної границі Польщі іде великий торговельний рух. Торговлею займаються переважно Москалі з глибини Росії. Росія дає Польщі худобу і коні, які спроваджують головно з України, де їх зрабовано в українських селах, а беруть за себе в заміну всякого рода ткацькі вироби та сіл, а також менчі скількости зелізних та сталевих фарикантів. З польської сторони торговлею займаються російські втікачі з Росії, переважно Жиди.

## ПОЛЬСЬКІ ЖИДИ ПРОСЯТЬ О ПОМІЧ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖИДІВ.

Національна орґанізація польських Жидів вислала телеґрафічну просьбу до політичної орґанізації анґлійських Жидів, щоби вони приготовили як найскорше поміч для великого числа жидівських втікачів з України, що тепер перебувають в Польщі, а котрих жде правдива загибіль, як чужі жиди не прийдуть їм з помочию.

## ПОЕТ-АВАНТУРНИК НЕ ХОЧЕ КАНДИДУВАТИ.

Данунціо, італійський поет, котрий вславився своєю авантурою у Фіюме, заявив на пропозицію італійських націоналістів, що він не думає приймати ніякої кандидатури до італійського парляменту.

## ЕВРОПЕЙСЬКА ПОГАДА ЗМЕНЧИВА ЯК АМЕРИКАНСЬКА.

З Франції доносять, що по горячих днях весни наступила нагла зміна і що в богато околицях падав сніг. Мороз, який пішов за снігом, грозить великими шкодами французьким виноградникам та садам.

## РЕПРЕСІЇ ПРОТИ ХОРВАТІВ.

Італійська поліція та війско переводять ревізії по домах Хорватів в тих селах, що недавно були сценою великих розрухів та боротьби з італійськими націоналістами і війсками. Як каже поліція, в кількох домах найдено велику скількість амуниції. В однім хорватськім товаристві поліція застала 70 Хорватів і усіх арештувала. Італійські скрайні націоналісти собі не втихають, і довідавшися про роботу поліції, напали на один італійський клюб в Тріесті, котрий має кількох членів Славян, і спалили цілу обстанову клюбу.

## ВЕЛИКЕ УКРАЇНСЬКЕ ВІЧЕ В ФИЛАДЕЛФІЇ, ПА.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА., 17. цвітня. — Тут відбулося вчера велике українське віче, яке запротестувало проти польського наїзду на Східну Галичину. На вічу було 3,000 Українців. Промовляв др. Лонгин Цегельський з Ню Йорку. Ухвалено резолюції за усуненнєм польської окупації зі Східної Галичини.

## ПОХОРОН БУВШОЇ НІМЕЦЬКОЇ ЦІСАРЕВОЇ.

ДООРН, Голяндія, 17. цвітня. — Бувший німецький цісар Вільгельм Гогенцоллерн відпровадив разом зі своїми синами домовину покійної своєї жінки Авґусти Вікторії до стації Маарн, відки її відвезено зелізницею до Потсдаму, коло Берліна, в Німеччині, де буде похована в родиннім гробівци.

## Д'АНУНЦІО ОЖЕНИВСЯ.

МЕДІОЛЯН, Італія, 17. цвітня. — Славний італійський писменник, Ґабріеле д'Аннунціо, звісний також з повстання в Фюме, якому він проводив, оженився з пяністкою Люісою Баккара, яка товаришила йому весь час його диктаткри в Фюме.

## СТУДІНЬ УБИЛА ОВОЧІ

З Брукселі, столиці Бельгії, прийшла телеґрама, яка доносить, що холодна филя, яка навістила Західну Европу, тривала 48 годин і наробила богато шкоди. Сильний мороз, який принесла та филя, зморозив овочеві дерева і завдав овочевому плодови сього року великий удар. Ся филя обняла кілька держав Західної Европи.

## ПРОПАҐАНДА ЗА ЗЛУКОЮ АВСТРІЇ З НІМЕЧЧИНОЮ.

ВІДЕНЬ, 18. цвітня. — Вчера відбулась тут многотисячна маніфестація улицями Відня, яка домагалася злуки Австрії з Німеччиною.

Подібні демонстрації відбулися також в Інсбруку і Зальцбурґу.

## БОРОТЬБА ЗІ САРАНЧЕЮ В ЕСПАНІЇ.

В еспанськім парляменті кількох послів звернуло увагу міністра публичних робіт, що кілька провінційній Еспанії терпить від страшної пляґи саранчі. Посли питалися, що правительство робить для боротьби з тою пляґою. Міністер публичних робіт відповів, що правительство вислало в загрожені саранчею повіти велику скількість ґазоліни.

## ЗЕЛІЗНИЧНИКИ В ВАЛЦІ ЗА ПІДМОГОЮ ДЛЯ СТРАЙКУЮЧИХ МАЙНЕРІВ.

ЛОНДОН, 17. цвітня. — Сьогодня відбулось велике віче в Кардиф, на якому 3,000 зелізничників запротестувало проти постанови потрійного союза (зелізничників, транспортовців і майнерів), щоби відкликати загальний страйк для підпертя страйку майнерів. Принято одноголосно резолюцію, яка взиває національну екзекутиву потрійного союза і других юній, що заявили свою готовість до помочі углекопам, скликати як найскорше конференцію делеґатів, котра вирішила би політику виконання загального страйку по змозі як найскорше.

## НІМЕЧЧИНА МАЄ НОВІ ПРЕДЛОЖЕННЯ ВОЄННОГО ВІДШКОДОВАННЯ АЛІЯНТАМ.

БЕРЛІН, 18. цвітня. — Сподіваються, що комісія заграничних справ німецького парляменту збереться у второк на засіданнє, на якому німецьке правительство предложить новий проект воєнного відшкодовання аліянтам.

Говорять про такі нові пропозиції:

1. Німеччина перейме всі або часть аліянтських довгів в Америці.

2. Німеччина дасть аліянтам участь у своїм промислі .

3. Німеччина відбудує знищену північну Францію працею і матеріялами.

Говорять також про міжнародню позичку для Німеччини, та що вона заявляється за тим, аби всі спірні питання віддавано невтральним державам до обговорення.

## ПРО АНАРХІЮ У „ВЕЛИКІЙ" РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ, столиця Румунії, 16. цвітня. — Кореспондент нюйорського „Таймса", Чарлз Г. Ґресті, відвідав румунського міністра заграничних справ, щоби його спитати про його гадку в справі закидів, які появились в анґлійській та американській пресі, а в яких сказано, що ціла Румунія то одна анархія; що там зелізничий рух убитий; що зелізничі шляхи і дороги знищені; що нема людий до управи краєм; що в краю злодійства, обманства, розбої; що ґрошеві відносини се теж одна анархія; та вкінці, що все, на що „велика" Румунія здобулась — се переслідуванне занятих нею країв.

Таке Йонеску відповів, що кожда нова держава тепер терпить одинаково, не маючи сил до управи краєм і не маючи транспортів. Спори в занятих краях є, окрім Буковини, каже, де другою національностю є Українці, котрі одначе не мають „верховодячих кляс" а тілько саме селянство, і тому там нема боротьби (Румуни, каже Йонеску, не мають в других занятих краях „верховодячих кляс", чому-ж їх не заберуть з Буковини, а держат їх в дарунку Українцям, котрі не мають і не потребують „верховодячих кляс" і дуже красно без них можуть обійтися).

Вкінці Йонеску заявив, що хотяй є богато недомагань, то Румунія старається лихо направити.

**В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".**

## СТРАШНА ХУРТОВИНА В ЧОТИРОХ СТЕЙТАХ ПОБИЛА ДЕСЯТКИ ЛЮДИЙ.

ЛИТЕЛ РАКС, 17. цвітня. — Страшна хуртовина, котра йшла стейтами Алабама, Місісіпі, Арензо, Тексас та досягнула аж стейту Илиной, наробила великої шкоди.

Перша хуртовина почалася в Ґреґ Кавнті, в Тексас, але вона не зробила великої шкоди. Друґа хуртовин почалася зараз по першій і ся доперва наробила великої шкоди. Хоч великі міста не потерпіли богато, але зате малі місточка просто зметені з лиця землі.

Найбільше шкоди зроблено коло міста Долф, в Аркензо, де зпід румовищ домів добуто 15 трупів. Число осіб, пострадавших житте через хуртовину, подають ріжно. Після послідних даних, наспівших в пятницю і суботу, буря коштувала житте 97 осіб. З того згинуло: в стейті Тексас 9, в стейті Аркензо 66, в Місісипі 8, в Алабамі 14. Число ранених, зібраних до суботи вечером зі стейту Алабами, 71. Червоний Хрест почав ратункову акцію в стейті Аркензо, в військові власти вислали в потерпівші округи богато шатер для бездомних людий та великі припаси живности.

# Польський „сейм" потвердив злочинний мировий договір з Риґи.

## ЛЕНІН І РАКОВСЬКИЙ ВІДДАЛИ ШЛЯХОТСЬКІЙ ПОЛЬЩІ УКРАЇНСЬКІ І БІЛОРУСЬКІ ЗЕМЛІ, НАРІД І ҐРОШІ.

ВАРШАВА, столиця Польщі, 16. цвітня. (Ессосіейтед Прес). — Польський „сейм" ухвалив затвердженнє мирового договору між Польщею, советською Росією і Україною.

Ся ухвала, яку принято вчера, виповнила польське зобовязанне, що Польща потвердить умову протягом 30 літ по підписанню договору дня 18. марта с. р.

Большевицьке правительство потвердило мировий договір ще дня 22. марта с. р., але про подібний акт України не було відомостий.

Після сього мирового договору Польща дістала ще 3,000 квадратових кільометрів коло Минска (се бесіда про землю, яку в останній хвилі додано Польщі коло Минска, столиці Білоруси). Росія й Україна дали Польщі землі Полісся (не лише Полісся, але також Галичину, Холмщину, велику часть Волині). Також Росія й Україна згодились дати Польщі 30 міліонів рублів в золоті й увільнити її від співучасти в російських довгах.

Обі сторони згодилися проголосити амнестію (помилуванне) за політичні злочини і здержатись взаїмно від пропаґанди одної держави проти другої.

## АНҐЛІЙСЬКІ МАЙНЕРИ ВІДБУВАЮТЬ СТРАЙКОВІ НАРАДИ.

ЛОНДОН, 16. цвітня. — Екзекутивний комітет робітників углевих копалень відбув нині нараду, на якій постановлено, щоби члени екзекутиви вернулись до своїх дистриктів і там відбули наради з робітниками, а потім вернулися знову до Лондону на повну конференцію в пятницю.

Богато углевих робітників нарікає на малу страйкову виплату, одначе юнія не може більше платити, бо її каса вичерпана ще підчас страйку в 1919 році.

## УСПІХ ЗАХОДІВ АНҐЛІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ В ПОЛАГОДІ СТРАЙКУ.

ЛОНДОН, 16. цвітня. — Се, що страйковий виступ потрійного союза (углекопи, зелізничники і перевозові робітники) розбився, завдячують головно вмішанню членів парляменту, котрі поминаючи правительство, взялись доходити ріжниць між власниками копалень угля і робітниками і зачали розмови з представниками зелізничих і перевозових юній.

Сей успіх парляментарних послів вважають великим ділом в конституційному життю Великої Британії. Він дає почин і підставу до подібних заходів на друге, що підкопає значінне правительства, а піднесе значінне парляменту.

## СПІР СЕРЕД НІМЕЦЬКИХ КОМУНІСТІВ.

БЕРЛІН, 16. цвітня. — Німецька комуністична партія виключила із своїх членів дра Павла Леві, провідника німецьких комуністів і найвизначнійшого їх представника в парляменті, за те, що видав друком свою брошуру проти російського 3-тього інтернаціоналу"

В тій брошурі він виказав звязки російських большевиків з недавнім комуністичним повстаннем в Німеччині, яке він називав був глупотою, бо знав, що з нього нічого не вийде, а тільки проллється кров робітників через російську пропаґанду.

Німецькі комуністи, викидаючи дра Леві з партії, заявили, що він не повинен був видавати її тепер, коли тисячі комуністів стоять перед судом, та що він зловив карність і хоче розбити партію.

## ЛЕНІН КРИТИКУЄ СВОЇХ КРИТИКІВ.

### ХОЧЕ УГОДИ ІЗ СЕЛЯНАМИ. СОВЕТИ СИЛЬНІ, АЛЕ ГРОЗИТЬ ЇМ УПАДОК ВІД НЕВДОВОЛЕНОГО СЕЛА.

ЛОНДОН, 16. цвітня. — Тутешній дневник „Морнінґ Пост" подає останню промову Леніна на зібранню зелізничників в Москві. В сій промові він відповідав на острі напади проти нього комуністів Невського, Свідерського Белянікова, котрі критикували советськикй уряд за угодовість у відношенню добуржуазії.

Ті закиди повстали наслідком чуток, що Ленін прирік концесії Німцям в зелізному й углевому промислі; Британцям в копальнях нафти; Американцям в лісовому промислі. Крім того розійшлись були чутки, що Ленін гадає відкликати знаціоналізованне (удержавленне) промислу й торговлі.

Ленін відповідав на останній закид. Він дуже різко накинувся на тих, що критикували його і його уряд і назвав „горячкови бесідниками".

„З якими буржуями я хочу годитись — каже Ленін — коли в Росії нема буржуїв? Одно селянство може вести боротьбу проти пролетаріяту, але воно дуже зле зорґанізоване і через те слабе, отже що за сенс боротись нам проти того селянства, котре є слабе і не є для нас небезпечне? Я гадаю, що лінше зробити з ним союз і поробити селянству уступки!".

Далі казав, що найбільшою теперішньою небезпекою Росії є ті жовніри, які відходять з війска домів, котрі привикли до убийств і грабіжий. Анархічний настрій вони ще й передали селянству. Тепер се може инше причинитись до упадку советської Росії.

Мимо того, казав, совети є сильні і длятого можуть признатись до помилок з минувшини і відкликати деякі теорії,

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES: | | ПЕРЕДПЛАТА. | |
|---|---|---|---|
| Three cents the copy. | | Поодиноке число три центи. | |
| One year | $ 7.00 | На рік | $ 7.00 |
| Six months | $ 3.75 | На пів року | $ 3.75 |
| Three months | $ 2.00 | На три місяці | $ 2.00 |
| Foreign ond Jersey City Rates. | | В Джерзи Сити і заграницею. | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $ 5.00 | На пів року | $ 5.00 |
| Three months | $ 2.75 | На три місяці | $ 2.75 |

За кожду зміну адреси платиться 10 ценітв.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

# Політичні дітваки та німецька комуністична партія.

**Як пише комуністична німецька ґазета „Нюйоркер Фолькс-цайтунґ", в Берліні появилася сими днями брошура, написана одним з провідників німецьких комуністів, котра кидає дуже цікаве світло не лише на послідні події в Німеччині, але й на цілий комуністичний рух в світі.**

**Брошуру написав др. Павло Леві, котрий ще до недавно був членом екзекутивного комітету німецької комуністичної партії, поки він самий не зрезиґнував зі сего уряду, щоби запротестувати проти самовільного поступовання московських большевиків супроти італійських соціялістів. Брошура його говорить про мартове повстанне німецьких комуністів, котре звичайно називають великодним повстанием.**

**Наперед др. Леві каже, що се повстанне не викликали самі Німці, але хтось зпоза Німеччини. Хоч він виразно не каже, хто саме зпоза Німеччини викликав се комуністичне повстанне, та всі й без його говорення знають, хто се такий.**

**Др. Леві лише каже, що думка валити німецьке правительство при помочи московських способів могла повстати лише в головах людий, які поняття не мають про німецькі обставини, хиба лише, як каже Леві, в головах політичних дітваків.**

**В якийже спосіб потрафили сі політичні дітваки на чужий приказ довести цілу комуністичну партію до збройного вибуху проти уряду? Др. Леві поясняє, що лише безкрайно наївною або безграничо брехливою аґітацією. Він розказує, що на засіданнях виконавчого комітету німецької комуністичної партії виступав такий один політичний дітвак зі закликом до негайного збройного повстання в Німеччині. Цікаво, як сей дітвак поясняв потребу негайного повстання; з великою певностию він говорив, що незадовго мусить прийти до збройного конфлікту межи німецькими та польськими імперіялістами, а і тому хвиля дуже підходяча на таке повстанне в нутрі Німеччини. Крім сего, — говорив сей дітвак з виконавчого комітету комуністичної партії, — відносини межи Англією та Америкою такі напружені, що ще в марті мусить прийти до збройного вибуху межи ними. Звідки дітвак міг знати такі цікаві речі? Він казав, що він знає про се з довірочних інформацій, опертих на таких тайних документах, що їх навіть виявити не можна!**

**Каже Леві, що, якби виконавчий комітет складався з дійсно дозрілих політиків, то бувби післав бесідника до пивниці або до шпиталю, де лічать поливаннями холодною водою. Місто того виконавчий комітет, опираючися на „тайні інформації" політичного дітвака, дав знак до збройного повстання. Сим члени комітету дали пізнати, що вони так само політично не вироблені діти, як внескодавець. Опираючися на „тайних інформаціях" політичного дітвака, сподіваючися німецько-польської війни, сподіваючися англійсько-американської війни, другі політичні большевицькі дітваки післали на боротьбу німецьких робітників, котрі вірили в їх політичну чесність і їх політичний розум. Німецькі комунисти пішли не на боротьбу, а на певний, неминучий розгром, на певну смерть, на різню.**

**Хоч самий комуніст, Леві не має досить острих слів на пятнованне політичного дітвацтва провідників німецького комунізму. Він порівнює їх до генерала Людендорфа, котрий був відомий з того, що не щадив людий, коли ходило о осягнення военної побіди. Однак, як каже др. Леві, навіть і нелюдяний Людендорф був ліпший від провідників німецьких комуністів, бо й Людендорф бувби не післав жовнірів на певну смерть, де він знав, що вони своєю смертю побіди не куплять. Сими словами, др. Леві просто і безпардонно робить закид, що московські большевики через своїх аґентів післали німецьких робітників на певну смерть.**

**Наслідки сего страшного кроку такі, що кров німецьких робітників пролито даром, що німецька комуністична партія понесла таку невдачу, що вона від удару відай вже ніколи не піднесеться, що вона перестане існувати.**

**Для Українців революції д-ра Леві мають значінне не лише як причинок до знання німецьких відносин, котрі прецінь відбиваються на перебіг подій по всему світу, але як причинок до знання таки наших питомо українських відносин. Чиж серед Українців нема політичних дітваків, що з великою певностию покладають надії на таку або сяку війну? Чи політичні дітваки не говорять, що незадовго напевно буде війна межи Польщею і Росією, що вони се знають на основі „певних інформацій"? Чиж нема серед Українців політичних дітваків, котрі кажуть усі надії покладати на ту польсько-російську війну? Чиж нема серед Українців людий, котрі слухають приказів з Москви і як папуґи повтаряють все, що їм з Москви скажуть повторити? Чиж не думають нашим робітникам голов політичні дітваки, що й на Україні треба робити революцію таким самим способом, як се роблено в Москві? Чи нема серед Українців платних Москвою або задурманених дітваків, котрі готові післати українських робітників і селян на певну смерть за московські інтереси?**

# Східна Галичина на Раді Ліґи Народів.

### ОФІЦІЯЛЬНИЙ КОМУНІКАТ РАДИ ЛІҐИ НАРОДІВ З 23. ЛЮТОГО, 1921.

Рада Ліґи Народів по засіданню дня 23. лютого, 1921, видала отсе урядове звідомленне про справу Східної Галичини:

Рада Ліґи Народів займалась положеннем мешканців Східної Галичини. Вона була в посіданню певної скількости жалоб щодо способу адміністрації сеї території.

**Рада уважала, що розслідженне всіх документів відносно долі мешканців Східної Галичини належить до компетенції головних аліянтських та зсоюзнених держав, які мають над сею територією права суверенности, передані їм Австрією аж до часу, коли вони остаточно вирішать її долю.**

На тій основі рішила вона передати їм одержані документи, а також відповідь зі сторони польського уряду, якої надісланне заповів делеґат сього уряду до Ліґи Народів, п. Ашкенази, котрий брав участь в тій части засідання, згідно з постановами статута.

До сього комунікату подається отсі доповняючі пояснення:

Галичина, найбільша територія бувшої Австрії, перейшла на основі договору в Сан-Жермен під суверенність головних аліянтських та зсоюзнених держав, які мали вирішити її будучу державну приналежність. Беручи під увагу, що сей край зложений з двох ріжних етноґрафічних територий — одної польської на заході, другої української (руської) на сході, — які з початком розпаду Австрії уконституувалися в два окремі і ворожі народи, Найвисша Рада, згідно з принципом національного самовизначення, першу територію признала польській республиці, а рішенне щодо другої території відложено аж до часу, поки положенне Східної Европи, якої інтеґральною частиною являється Східна Галичина, не стане нормальним, і в тій цілі Найвисша Рада бажала зберегти національне правительство Східної Галичини. Але Польща стреміла все до анексії того краю, і всупереч волі Мирової Конференції окупувала його по завзятій 9-ти місячній боротьбі проти Українців. Тоді Найвисша Рада, числячися з доконаним фактом, дала призвіл (дня 25. червня, 1919) польським военним силам окупувати тимчасово сей оспорюваний край аж до дефінітивного вирішення його долі.

Але, на жаль, рішення в сій справі не принято до сьогодня і Східна Галичина найшлася в стані хронічної безправности, тим більше шкідливої для краю, що польське правительство від першої хвилі окупації, трактувало Східну Галичину яко складову частину Польщі, переводячи систематичні зміни в її політичній, економічній та етнічній структурі — з одної сторони, а трактуючи автохтонне населення яко елемент ворожий і завойований — з другої сторони. Тим обставинам належить приписати ряд актів, які є в суперечности не лише з правним становищем того краю, але є також незгідні з ідеєю та принципом справедливости і гуманности. **Національне правительство Східної Галичини, яке від часу польської окупації находиться на вигнанню, звернулось до Ліґи Народів з прошенням о охорону населення сеї території та о примушенне Польщі до привернення правного стану того краю, і наклонення аліянтських та зсоюзнених держав до остаточного вирішення галицького питання, згідно з обіцяним правом самовизначення.**

Рада Ліґи Народів, займаючись петиціями національного правительства Східної Галичини, опинилася в трудному положенню, бо Польща яко неповсталa держава не є обовязана придержуватись постанов Гаґської Конвенції дотичних прав і обовязків окупанта, **а Східна Галичина, находячись поза границями Польщі, не є обовязана придержуватись постанов версайського договору щодо національних меньшостий, на своїй території.** Тому Рада Ліґи Народів не могла висказатись інакше, як се вона зробила, обмежуючися ствердженням правного становища Східної Галичини і переданнем дотичних документів в сій справі головним аліянтським та зсоюзненим державам.

## СПРАВА СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

### Князь Сапеґа про справу Східної Галичини.

Варшавська польська ґазета „Ґонец вечорни" (ч. 458) подає отсю заяву польського міністра заграничних справ, князя Сапеґи:

Під сю пору Східна Галичина підлягає формально суверенній владі аліянтів на основі договору в Сан Жермен, в якім австрійський уряд зрікся богато країв в користь побідних аліянтів. Відступлена на сій підставі Східна Галичина була в тім часі занята Західно-українською Республікою, супроти чого Найвисша Рада здержалась від рішення в справі того краю, який досі їй підлягає.

Ліґа Народів, до якої звернувся п. Петрушевич із зажаленнем на польський гнет в Східній Галичині, не маючи компетенції у вирішенню сеї справи, відіслала внесення п. Петрушевича, як і польську відповідь, до Найвисшої Ради. Під сю пору, коли **риський договір признає Польщі Східну Галичину,** рішенне Найвисшої Ради буде звичайною формальностю супроти **полагодження (?) сеї справи інтересованими (?) сторонами дорогою угоди?**

Одначе ми (Поляки) повинні з напружною увагою слідити хід подій в справі Східної Галичини, аби ся справа не потонула в морі інтриг...

Та заява польського міністра заграничних справ, князя Сапеґи, є гідною польського шляхтича і загалом польського політика і дипльомата.

**Наперед він признає, що аліянтські держави мають зверхну власть (суверенність) над Східною Галичиною, яку перебрали від Австрії в мировому договорі в Сан Жермен, у Франції, а опісля каже, що віддали Східну Галигину Польщі большевики на підставі угоди в Ризі.**

Отже відки большевики дістали те право, коли князь Сапеґа каже, що його дістали і мають аліянти?

Коли то було, що аліянти поручили свої бизнеси полагоджувати большевикам?

Шкода, що князь Сапеґа не сказав своєї славетної „дипльоматичної" інтерпретації аліянтам.

Але як він того їм не сказав, то Українці повинні його вже виручити і переказати славетну князівську „дипльоматичну" опінію.

## DECISIONS OF THE LEAGUE OF NATIONS IN PARIS

**on February 23rd, 1921, concerning the legal status of East Galicia relating ot constitutional law.**

(1.) The decrees of the Peace treaty concerning the rights of the national minorities in Poland are not applicable to Galicia, because it lies outside the limits of Poland.

(2.) The decrees about the accomplishment of the mandates and about the control of the League of Nations over the mandatories are not applicable to Galicia, as Poland had reseived no mandate for introducing the administration in that country.

(3.) The laws of the convention of The Hague are not applicable to the present case, because at the time of the conclusion of the convention Poland had not existed as a State.

(4.) Poland is „de facto" only a military occupant of Galicia of which the Powers of the Allies have the sovereignty (Art. 91 of the Treaty of Saint Germain). In view of these facts the Council of the League of Nations decides to surrender to the Council of Ambassadors the postulate concerning the position of Galicia founded on legal status and referring to the situation of that country.

# Польські „рицержи" се звичайні свино-криди.

(Надіслана стаття).

Від часу, як Польща силою меча зачала запроваджувати свої порядки в Галичині, для нашого народа настали найстрашніші часи: Лихоліття татарські нічим в порівнанню з недолею, яку принесли на нашу рідну землю Ляхи. Переслідування, слідства, реквізиції, арештовання, убийства, розстріли, тюрми і шибениці, се все впало на галицьких Українців страшним тягарем, та давить зранене довголітньою війною тіло й топче в болоті пониженя змучену народню душу.

Провідники народа не віддавались; протестували проти кривд і насильств, та наїзники пустили в рух цілу пекольну машину; запровадили цензуру; позакривали часописі, в яких писалось про кривди народа, а українських патріотів, котрі не змогли на час втічи, одних помордували, а других позамикали по тюрмах на страшне, повільне конанне, та й на певну смерть. А коли час від часу случайно дістався лист від катованих наших братів заграницю і такий лист українська преса друкувала, а провідники народа на еміґрації використовували такі листи в своїх меморіялах до аліянтських правительств, тоді Ляхи підносили крик, що се видумки аґітаторів, щоби підбурювати спокійний народ, який, мовляв, вдоволений плоьським правлінем, а навіть шле вірнопідданчі заяви до Варшави.

Аж ось попався в наші руки документ, якого Ляхи не можуть назвати інтриґою української інтеліґенції, а який висвітлює лайдацьке поступованне ляцьких зайдів на галицькій Україні. Є се лист писаний ляцьким жовніром зі Львова до свого приятеля в Шикаґо, Ілл. Лист сей важиний для нас під кождим оглядом, тому його подаю в цілости. Та не кождий з Українців розуміє ляцьку мову, тому я його переповім, щоби кождий побачив ту захвалювану високу польську культуру. Пише той Лях зі Львова так:

„Мені тепер добре, дуже добре. І мені і моїй жінці тай дітям. Досі я був дурний і бідував, але вже нема дурних. Я є при польськім війску. Стоїмо по селах, тож що побачу, се моє. Але за те бідують Гайдамаки. Маємо доброго капітана, тому чого захочемо, то маємо і ми і капітан. Минулого тижня наприклад, я побачив в одного гайдамаки (читай українського хлопа) величезну свиню вартости двайцять тисяч. І я собі сказав, що тота свиня мусить бути мая. Пійшов і розказав капітанови, який дуже ласий на такі річи (тобто красти свині). Сейчас післав жовнірів по селі і зігнали всіх хлопів до капітана. Той ґайдамака плакав, просив мене, щоби за ним вставитись, бо гадав, що будуть брати по двайцять пять буків. Я його заспокоїв, а він за те дав мені 500 марок, масла, сира і покладків. Коли остали лиш баби і діти, ми стріляли кілька разі в гору, а коли всі поховались, я вскочив до станйі, застрілив свиню тай на віз. **Було для мене і для капітана.** Тай так роблю зі всім. **Приходжу до хати, забираю кожух, везу його жінці, а вона продає його за шість до вісім тисячів. Нераз приношу домів по два і три кожухи. Забираемо всьо, що нам подобається, чоботи, полотно і т. д. Ми мусимо гайдамаків знищити, бо інакше не йде.** Тому, дорогий товаришу, кидай Америку, ти ще молодий, вступиш до війска тай будеш робити золоті інтериси".

От бачите ляцьку культуру. Так прості вояки, як і офіцири — се звичайні злодії розбишаки які в нелюдський спосіб знущаються над українським населеннем, обезсиленим военними страхіттями. А ми сваримось між собою, хто старший, хто перший, хто ліпший. Чи бачите, як Ляшня катує наших батьків, як пє серденчу кров з наших братів?!! Чи не час би нам злучитись і спільними силами прийти в поміч катованим браттям ляцькими опришками? **Складаймо жертви не лиш на ратунок, але і на аґітацію. Шлім петиції; піднесім крик в чужій пресі, хай світ почує, хай побачить вартість сеї старої проститутки, яку аліянти шумно назвали польською вдовою.**

**Михайло Впертий.**

Олифант, Па.

P. S. Яко документ подаю також сей лист в польськім оригіналі.

Він звучить:

Lwów, lec 20 1, 1920.

Kochany Kolego, donoszę ci wiadomość o swoim zdrowju i powodzeniu ja złaski Boga zdrów, żona i dzieci jakiego zdrowia Tobie zyczę żonie twojej i waszemu synowi. Kochany kolego muszę ci przyznać że mi się teraz swietnie powodzi i żonie i dziecom dotychczas ja był glupi i biedował rozem ze swoją żoną i dzieemi ale teraz niema durnych ja teraz jestem przy trenie stojimy po wsiach więc co zobaczę to moje ale za to hajdamaki szwisują nas jest takich kilkuch murowych ale i mamy także komendanta dobrego za to co chcemy to i mamy i nas kapitan także. W tamtym tygodnie poszli my powsi spisać wszystkie swinie wiele ktoma bo będziemy stąd wyjezdżać jak my stąt wyjedziemy aby chlop nie mówil potemu że jemu przepadł wieprsz bo ciągle się skarżą a [illegible] jednego haidamaki że miał wieprsze że wart był najmnij 20.000 dwadzieścia tysięcy lae ci mówie jak krowa 200 kila najmnij ważył a słonina na 4 cali tak ja sy pomiśleł ty musisz być mój i już mysle co mam zrobic więc przychodzę do kapitana i muwię mu to że mam ładną zdobycz a on na to jak naboży lato więc pyta mnie się jak ja to mogę zabrać ja dlugo nie myślę posłał pary żołnierzy wszstkich chłopuw zdomów wypendzić aby szli do kapitana [illegible] szli do tego hajdamaki zabrali go także, baby placzą, chlop płaczy do mię boji mysli że już dostanie 25 ale ja muwię nie bój się gdyby nawet co byio to ja za tobą sam obstany nie bój się nie chłop mi dał 500 marek, masła, syra, chleba, tylko ażeby za nim tam obstać. Jedne poprowadzili chłopa do kapitana a tu już fura czeka, my narobili kszyku na dworze zaczęli strzelać w gury, baby i dzieci pochowali się w chalupie a ja do stajni taj buch wiepsza w glowy s karabinu taj no wóz i już mam dla siebie i dla kapitana i tak robię ze wszystkim co tylko chcę, ja cię muwię kolego przyjezdzaj tu nie trzeba ci Ameryki, wojna się jeszcze nie kończy, ty jeszcze młody wstąpisz do wojska taj robisz złoty ynteresa, masz pieniędzy i co chcesz, my musimy tych hajdamaków zniszczyć toto inaczej nie idzie, albo idy do hajdamaki bierę kożuch ze skszyni, ubieram się i jady do domu, w domu żona sprzeda handelasowi, wezmie 6 do 8 tysęcy a czasem ty przydiezę do domu 2 i 3 kożuchi, buty i co mnie się wpodobie bierę w hajdamaki taj już, polakowi nie ruszę nic chyba jakiemu durakowi by są także polacy że trzymają strony za hajdamakami ale to nie doczekanie ich żeby oni tu panowali, tu polska była i będzie, kto tu kiedy widział ukrainy lub słyszał za ukrainu i hajdamaki jeszcze mają nadzieji, więc kochany kolego prosze mi zaraz odpisać, ale tu do domu gdzie żona. Serdecznie cię pozdrawiam i żony dziecko do milego zobaczenia. Zyczliwy na zawsze,

**Bronisław Zajączkowski Lyczaków.**

Лист писаний до Гр. Шоста в Шикаґо, Ілл., а знаходиться тепер в редакції газети „Правда" в Олифант, Па.



# ДОПИСІ.

## БЛУДНИЙ СИН.

**Клівленд, О.**

На якийсь час я зблудив був з дороги так як той блудний син. Але тепер я опамятався і прозрів, що грубо помилився, тай назад привернувся як той блудний син. Большевики тішили мене, що вони є ті визволителі, котрі мають на ціли визволити ввесь український народ з ляцкої неволі. Тай заохотили і мене до їхньої партії. Я думав, що воно справді так є, але по довшім часі я переконався, що мене зрадили. Щиру правду говорю, що в большевицькій партії є переважна часть бувших москвофілів а Україні тілько ті, котрих отуманили як і мене. А як є декотрі українські лідери в большевицькій партії, то тілько на те, аби українських робітників притягали до себе і вони за те побирають платню від російського большевицького уряду.

Але по якімсь часі наші загорільці російською дурійкою, прозрять і навернуться так як я.

В комуністичній партії є дуже велике здирство, бо до запомогової організації не належать, а як хто вмре з їхньої партії, не робить ріжниці чи то Українець чи Поляк, Москаль або Жид, обовязково є кождому причинитись фінансово до покриття коштів похорону.

Друге, богато з лідерів набрало грубих долярів повні кишені, бо кажуть, що їдуть до Европи, то треба на подорож, а опісля покажеться, що не поїхали до Европи, тільки до іншої місцевости тай там сидять, бо є з чим. Дехто мав нагоду бачити в ґазеті „У. Щ. В.", кільком було там пошукувань за товаришами, щоби ті гроші звернули назад, які їм далося на подорож до Европи. І таких случаїв вже було кільканайцять.

**Ми мали на цілі кожде віче українське розбити. На поміч приходили нам Поляки, Москалі, Жиди і другі бомнска. І також розбити українські інституції, щоб розбити, котрих були найліпше як ті тут в Клівленд, Тгайо, як „Американсько-Українську Народню Спілку", „Український Народній Дім", „Банк" і таксамо церков, щоби не мали де організуватись Українці, а тоді приступлять робітники до комуністичної партії.**

Найбільшим ворогом для большевиків є місцевий дяко-учитель Г. Буката, бо він дав до пізнання, що Американсько-Українську Народню Спілку" і „Український Народній Дім".

**От бачите, яка то є ганебна і злочинна робота, до котрої і я, на жаль великий, належав. Але по ризьких переговорах українські большевики денекотрі зачали щось інакше думати і робиться помаленьку розлом в большевицькій партії.** Є надія, що отворяться очі українським робітникам і пізнають, що се є великою зрадою українського народу тай привернуться на правдиву дорогу як і я.

Товариші Українці! В котрих правдива українська кров грає в жилах, ідіть в слід за мною. Не дайтеся вже доньше зводити, а вступайте в ряди Січової Орґанізації, котра дійсно має на ціли визволити український народ з ляцької і московської неволі! Не читайте „У. Щ. В., бо Вас псує; нехай читають Москалі, бо їхню справу боронить! Ви читайте часопись „Свободу", котра сильно боронить український народ і українську справу.

**Бувший большевик.**

## РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Димитрія, від. 301 У. Н. С., подає до відома усім своїм членам, що спеціяльний мітинґ відбудеться дня 24. цвітня с. р., о годині 1.30 сполудня в галі на Ірі при Робей улиці, де все. На сей мітинґ мусять прийти усі члени задля важної справи українського Сиротинця. Крім того більше справ мається залагодити. При тій нагоді збереться розмет. Котрі члени н еявляться і не вискажуть причини, будуть мусіти підлягати карі, котру на сім мітинґу члени ухвалять. — В. Мельник, секр.

# ЗЕЛЕНА БУКОВИНА В РУМУНСЬКІЙ НЕВОЛІ.

Чернівці, 7. марта, 1921.

„У кождого своя доля..." В одного добра, а в другого лиха... Особливо кепська доля тих українських земель, які попали під владу румунську... Ще не так давно, в Галичині і на Великій Україні істнувала ціла низка ріжноманітних леґенд про „автономію Буковини", „культурний розвиток Буковинців", „вільне життє Гуцулів" і т. і. і т. д. Але усім тим леґендам настав конець. Румуни, занявши частину Поділя, Бесарабію та Буковину, якийсь час дійсно заґравали з місцевими українськими кругами ласкаво дозволяючи їм займатись не тільки культурно-національними справами, але й дрібною політикою, тепер рішучо взялись за будівництво „великої" Румунії. А задля сього розпочали загальну румунізацію краю, що по своїй вузости й безоглядности далеко переходить москалізаторську настирливість старої царської Росії.

Відомо, яку запеклу боротьбу провадили Українці з Румунами на церковному ґрунті. В часи великої війни, коли російською армією занято Чернівці, митрополит Репта, бажаючи зміцнити своє становище, оголосив прихильну до Росіян пастирську відозву, за яку потім австрійська влада забрала його з Черновець і на його місце призначила митрат з епископів Темницького і Воробкевича, сина славнозвісного буковинського поета Сидора Воробкевича.

Тепер на жаданнє румунської влади сей митрат заняв отверто вороже становище до самого митрополита і на свою власну руку **провадить румунізацію не тільки православних але й грецько-католицьких** (унїятських) **церков, намагаючись навіть змінити обряд самих парохіян.** Особливим румунізатором заявив себе епископ Воробкевич, який не тільки що забув за свої громадянські обовязки перед тим народом, коштом якого став епископом, але й знеславив память свого славного батька.

Заходами Воробкевича вже зрумунізовано черновецьку консисторію, але з огляду на те, що не всі священики знають румунську мову, дозволено на протязі 8-ми місяців вживати в діловодстві німецької мови, якою заміняється мова українська. Щодо священства в церкві то **священиків зобовязано особливими розписками вивчитись на протязі 6-ти місяців румунської мови, бо інакше всі вони будуть замінені священиками Румунами.**

**Таку політику румунського духовенства особливо енерґійно попирає буковинський сойм, в якому сидять навіть і деякі буковинські „eзмлячки", як наприклад бувший український посол до австрійського парляменту Лукашевич.** Недавно, тогосамого Лукашевича наказом місцевої румунської влади зроблено послом до румунського парляменту. Як видно, так добрий чоловік сей пан Лукашевич, коли його так люблять Румуни... Люблять і по щирости віддячуються, даючи до його розпорядимости спеціяльно прибрані автомобілі і окремі вагони в поспішних поїздах Чернівці-Букарешт.

І в той час, як пан „посол" любісенько собі проґулюється, румунські сатрапи й сатрапики господарюють на „зеленій" Буковині, як їм хочеться. **Починаючи від університету в Чернівцях і кінчачи ґімназією у Вижниці, скрізь і всюди скасовано виклади українською мовою і запроваджено мову „єдину румунську", яко мову державну і „обовязкову для загального розуміння"... Мало того, заведено тусаму мову і в сільських школах, навчанням яких опікується само загальне буковинське намісництво. Отже нічого дивного в тому, що від таких „реформ" більшість шкіл зробилася справжньою пусткою, як наприклад румунізована українська ґімназія у Вижниці, що мала більше 500 учеників, тепер ледви налічує 80. Ново відчинена румунська ґімназія в Кіцмані, крім сотні румунських дітий, більш нікого не привабила до себе.**

І в час такого загального пригноблення не буває так, щоб все обійшлося „шито крито", без протестів. Правда, ті протести проти румунізації, що чуються з боку української соціял-демократичної партії, хоч і не досягають своєї простої мети, але бодай знаходять живий відгук на сторінках румунської соціялістичної преси, яка в більшости стоїть ворожо до сучасного уряду і підтримує своїх українських товаришів. З наукових університетських сил спромігся на деякий „опуртунізм" лише один проф. Козак, який читає лекції по фільософії на катедрі теольоґії, заступаючи місце Смаль-Стоцького. Дивно, що будучи колись москвофілом, він тепер уперто тримається української лінії і на іспитах допитує студентів про українську літературу. Поведенне проф. Козака дуже не подобається його румунським колеґам, тим більше, що українське громадянство ставиться до сього коли не скептично, так цілком байдуже...

Преси української ніякої. Громадська думка спить. Гуцул жиє як попало. Міщани займаються спекуляцією, перепроваджуючи до Польщі „кукурузянку" і тим обмежується все життє Буковини.

Скупенький і маленький часописний листочок, що видають ес-деки раз на тиждень п. з. „Воля-Народа", містить в собі застарілі передруки з галицьких та віденських українських видань і орґаном буковинської громадської думки назватися не може. А тимчасом, се усе, що мають буковинські Українці.

К. Лавринович.

(„Воля").

# СВЯТО ШЕВЧЕНКА НА ЛЕМКІВЩИНІ.

Новий Санч, Галичина.

Дня 19. марта с. р. відсвяткувала українська громада в Новім Санчи память 60. роковин смерти ґенія України Тараса. Справді треба подивляти велику любов і привязаннє до свого рідного в невеличкій на Мазурщині українській новосандецькій громаді. Доказом того може послужити між іншим уладженнє нею Шевченківського свята. Рано відслужено в церковці богослуженнє за Українських Січових Стрільців, а вечером відбувся концерт. В гарно прибраній салі філії „Просвіти" уладжено сцену. В глубині сцени було видно на картині могилу з високим хрестом, прибрану зеленю. Під нею виднів „ревучий" Дніпро, степи і гори. Побіч на підвисшенню стояло гарно прибране зеленю погруде Тараса. Ціла українська місцева громада явилась на се свято, а між нею заняв перше місце заслужений український місцевий патріот, ем. радник **Василь Яворський.**

Святочний вечір відкрив гарною патріотичною річевою промовою **о. Омелян Гадзевич,** в якій зазначив, що сила народу лежить в просвіті та в любови до свого рідного. Всі точки святочної програми вокальні і музичні були дібрані до поваги хвилі і гарно виконані. Послідню точку, т. є. сценічний образець: „На могилі Тараса", уложений о. Ом. Гадзевичем, виконали молоденькі місцеві артисти під кождим оглядом знаменито, так що змістом і виконанием скріпились присутні на дусі й у вірі в красшу будучність України.

Присутний.

(У. Вістник).

# ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО.

Вшехпольський дневник „Ґазета варшавска" в 85. ч. з 29. марта с. р. містить таку телеграму з Праги, столиці Чехословаччини:

Тутешній дневник (чеський) „Трібуна" містить телеґраму з Риму про діяльність митрополита ґрафа Андрія Шептицького.

Перед цвітною неділею покінчив митрополит свої наради з ватиканськими кругами в справі церковної політики. Митрополит предложив апостольській столиці меморіял, в якому доказує, що в інтересі збереження верховної влади над українською грецько-католицькою церквою папа повинен піддержувати змагання до відокремлення Східної Галичини від Польщі.

Тепер виїхав митрополит Шептицький з Риму до Швайцарії, відки має поїхати до Анґлії на конференцію з анґлійським правительством в справі Східної Галичини, що має прийти на дневний порядок нарад аліянтської Найвисшої Ради по залагодженню питання про Горішній Шлеск. Митрополит приготовляє в сій справі меморіял.



## ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших похвал).

Ціна одної стрічки 10 центів.

NEW YORK, N. Y.: Русько-Український Театр відограє В СУБОТУ, 23. КВІТНЯ 1921 в Народньому Домі на дохід У. Н. Громади СТАРЕ ГНІЗДО И МОЛОДІ ПТАХИ комедія в чотирьох діях. Режісер: В. Карпович. ВСТУП: $1.00, 75 і 50 цнт. Початок о годині 7.30 вечер. 91,2,4

ШИКАҐО, ІЛЛ. Тов. „Вільна Україна", від. 139 У. Н. С. в Шикаґо, Ілл., звертається з просьбою до всіх Братств і Товариств, Клюбів і Січий в Шикаґо і околиці, аби стрималися з устроюванием своїх забав на день 22. мая 1921 р. а то з тої причини, що Тов. Вільна Україна уряджує Баль в той самий день. Таксамо запрошується всі ті Хвальні Товариства, Братства, Січи і Клюби, аби були так добрі і взяли участь в нашім балі, котрий відбудеся дня 22. мая с. р. в Українській гали, при Савт Палайна і 50-та вулиця, о годині 4-ій пополудни. За добру забаву ручить 91 КОМІТЕТ.

ВЕЛИКИЙ ЦИРК В НЮ ЙОРКУ. В найбільшій галі в Ню Йорку, в „Медисон Сквер Ґарден" дає свої циркові представлення найбільший цирк у світі злучених компаній: Ringling Brothers і Barnum & Bailey. Представлення відбуваються двічі денно, сполудня і вечером; ціни від 50 центів до 3 доляри. Цирк має дуже велику менажерію і малпу ґоріла, одиноку, як каже, в неволі. Крім всяких розмаїтостий є циркова ява зі 100 кльовнів. .91

# УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА ВЛАДА СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ (1918—1921).

### Історичний перегляд.

Коли з розвалом Австрії на її бувшій території згідно з правом самовизначення національного, проголошеного державами антанти, утворились окремі національні держави, на українській области давної Австрії, у Східній Галичині уконституувалась відповідно тому самому праву: Галицька Українська Держава.

Дня 19. жовтня 1918 р. Українська Національна Рада проголосила, що українські области австрійської монархії, а зокрема Східна Галичина стають самостійною державою. Дня 1. падолиста того самого року делеґація Української Національної Ради у Львові перебрала у цілій Східній Галичині державну владу, від останного австрійського намісника.

Установлена волею всего українського народу Східної Галичини, Українська Національна Рада, як національний парлямент, покликала до життя Центральний Державний Уряд, який зорґанізував правильну державну адміністрацію і армію. Так сама Національна Рада поклала основи державної конституції, опертої на демократичнім принципі загального, безпосередного, рівного і тайного права голосування для виборних державних органів і на забезпеченню прав національних меншостей шляхом пропорціонального права голосування. На основі згаданого закона, всі національні меншости мали одержати число послів до державного парляменту, відповідаюче їх чисельній силі та загарантовано їм національну автономію. Тими актами доказав український нарід свою політичну зрілість.

Так утворена держава одержала назву „Західно-Українська Народна Република", для виріжнення від Східно-Української Держави, утвореної Українцями української території, яка входила в склад давної Росії.

Проти зреалізованого в той спосіб права на свобідне життя у своїй державі, виступила війною Польща для переведення своїх заборчих цілей. Тим ворожим виступом був приневолений український нарід вже в перших днях падолиста 1918 р. стати до оборони своєї державної незалежности, загроженої Польщею, якої ціллю являється знищення українського народу. Для тої оборони український Уряд вислав 180.000-ну правильну армію, яка серед найтящих умов по геройськи обороняла рідний край перед польським наїздом. І знова 9-ти місячною (падолист 1918-липень 1919) обороною перед наступаючими переважаючими польськими військами, український нарід виявив незломну волю жити самостійним державним життєм.

В тій війні два рази інтервенювала Найвища Рада Мирової Конференції держав антанти. Перший раз дня 28. лютого 1919 р., коли окрема Місія Найвищої Ради запропонувала українському Урядови Східної Галичини і представникам польської воюючої сторони перемиря на основі демаркаційної лінії, що оставляла Полякам частину Східної Галичини, положену на захід від лінії рік Буг—Стрий, разом із нафтовим басейном Борислав-Дрогобич. Представник згаданої Місії заявив тоді українській Делеґації, що кісля приняття обома сторонами того предложення, галицько-український Уряд буде визнаний державами антанти, та що до него будуть вислані дипл858оматичні військові представництва антантських держав. Українці, які тоді мали в своїх руках весь край за виїмком Львова, не могли приняти такого перемиря, яке віднимало їм столицю краю і найбогатшу його частину, та мусіли відмовити своєї згоди на него.

Найвища Рада інтервеніювала другий раз 19. марта 1919 р., пропонуючи обом сторонам радіо-телєґрамою, яку підписали Вилсон, Ллойд Джордж, Клемансо і Орляндо, завішення оружя і вислання своїх делеґатів до Найвисшої Ради, які мали бути вислухані, щоби могли предложити умови перемиря. Поновно предложені Українцями пропозиції перемиря відкинули Поляки. Галицько-український Уряд вислав свою Делеґацію до Найвищої Ради, яка вислухавши її дня 12. мая 1919 р. ідучи хоч в части на зустріч українським домаганням, предложила обом воюючим сторонам перемиря на основі демаркаційної лінії, признаючої Українцям посідання нафтового району Борислав-Дрогобич. І се предложення було однак відкинене Поляками.

Коли відтак Польща післала проти Українців війска призначені антантою для боротьби з большевиками, галицька українська армія тільки з приводу недостачі амуніції, а разом нею галицько-український Уряд були приневолені уступити з краю перед польською перемогою. В часі того польського походу, Найвища Рада Мирової Конференції своїм рішенням з дня 25. червня 1919 р. дала свою згоду на те, щоби польські війска продовжували свої мілітарні операції по лінію Збруча, заявляючи одночасно, що сей дозвіл окупації в нічім не пересуджує рішення Найвищої Ради в справі державного становища Східної Галичини.

Ізза ворожої польської окупації території Східної Галичини, президент Української Національної Ради др. Евген Петрушевич враз з правительством і армією мусіли опустити територію та виїхати поза границі краю, спершу за Збруч, а опісля під напором большевиків на чехо-словацьку територію, де останки армії до нині остають, — а Уряд із президентом д-ром Петрушевичем до Відня, де пробувають по нинішний день.

Також частина членів Української Національної Ради опустила край та перенеслася до Відня і Праги.

Так отсе др. Евген Петрушевич, вибраний в р. 1918 президентом Української Національної Ради Східної Галичини, враз з Урядом і збором членів Української Національної Ради, є одинокими леґальними представниками Східної Галичини.

З рамени Української Національної Ради Східної Галичини і її правительства установлені також дипльоматичні представники в державах антанти. В Парижі перебуває делеґація З. УНР. (Східної Галичини) на Мирову Конференцію, на чолі якої стоїть державний секретар др. Степан Витвицький, котрий є рівночасно уповновласнений заступати Східну Галичину перед Найвищою Радою, Радою Амбасадорів та перед Королівським Правительством Великої Британії і Правительством Французької Републики.

Таксамо той самий Уряд має своїх акредитованих представників в сукцесійних державах території, бувшої австро-угорської монархії — і других державах; — в Злучених Державах Америки у Вашинґтоні заступає п. др. Льонгин Цегельський.

Українська Національна Рада Східної Галичини стоїть на принципі горожансько-демократичнім, на якім спирається ціле українське населення Східної Галичини, що представляє значно переважаючу більшість (70%) всего населення сеї території. Натомість у Східній Галичині нема ніяких большевицьких ані комуністичних партій або орґанізацій, що признала Мирова Делеґація Совітської Росії в Ризі, 24. вересня 1920, а проявляючися рухи повстань у Східній Галичині, се самочинні виступи конечної оборони населення проти безправств польської окупаційної влади.

Українська Національна Рада Східної Галичини ідучи за волею значно переважаючої більшости всего населення сеї території та на підставі національного права самоозначення, обстоює державну самостійність Східної Галичини та в імя людскости і справедливости домагається від Найвищої Ради Мирової Конференції негайного усунення безправної польської окупації зі Східної Галичини та реституовання леґальної влади Української Національної Ради Східної Галичини і її Уряду, що запоручують рівні права для всіх горожан без ріжниці національностей.